

DOCUMENTS SINGULARS

Núm. 4
Juny 2018

Agutzils i Pregoners a Sant Esteve

En Quimet, l'últim pregoner

DESCRIPCIÓ I CONTEXT HISTÒRIC

Encara que tenim documentat l'existència de la figura de l'agutzil a Sant Esteve des de meitat del segle XIX, l'Arxiu Municipal no conserva cap fotografia d'aquest càrrec municipal. Per això, aquestes fotografies d'en Joaquim Bonastre Mercader, conegut com en *Quimet*, tenen un gran valor testimonial. En *Quimet*, no va exercir d'agutzil com a tal, però sí que va fer de pregoner, una de les tasques pròpies dels agutzils, i va ser l'últim de Sant Esteve.

L'origen de la figura de l'agutzil, o algutzirs o alguatzirs, s'ha de buscar durant l'edat mitjana i moderna. Eren els oficials del rei que executaven a la pràctica les decisions preses per l'administració superior de justícia a Catalunya. La seva naturalesa no era judicial sinó més aviat policial, segons entendríem avui en dia.

Amb el pas dels anys, aquest terme va passar a designar a l'oficial municipal subaltern que executava els manaments del municipi, de l'alcalde. Els agutzils exercien funcions que avui dia entendríem de seguretat ciutadana, com ara vigilar el compliment dels bans i les ordenances municipals i mantenir l'ordre. En els municipis petits, on no hi havia policia local, l'agutzil era la figura que representava l'autoritat: era la persona encarregada per l'Ajuntament per realitzar les tasques de vigilància, per procurar que es compleixin les ordenances de civisme i convivència i per fer tasques de notificador de l'administració. Eren la mà dreta de l'alcalde, però també podien fer tot tipus de feines.

Una de les funcions més característica, per la qual més se'ls recorda, era quan exercien de pregoners. Els agutzils eren els encarregats de llegir els pregons. Un pregon és un acte de promulgació en veu alta d'un tema d'interès destinat als habitants d'un poble o ciutat. Els pregons es promulgaven a viva veu pels carrers de la majoria de municipis. La figura del pregoner s'aturava en diversos punts del poble per anunciar les noves i llegia el ban després del toc de trompeta o corneta. Avui en dia, aquest sistema de comunicació amb el ciutadà ha estat substituïda per l'ús de l'aplicació de les noves tecnologies: portal web del consistori, xarxes socials, correus electrònics... i ràdio local, si se'n disposa. Fins a finals de la dècada de 1970, al territori era habitual escoltar el pregoner fer les crides pels carrers del municipi.

A la documentació existent a l'Arxiu Municipal de Sant Esteve Sesrovires, als Llibres d'Acords de l'Ajuntament, la primera anotació que trobem que fa referència a la figura de l'agutzil té data de 26 de març de 1857, quan s'acorda el nomenament de "*Antonio Barbarà para alguacil i criado de este ayuntamiento y con la obligacion de pasar a recoger la correspondencia*".

Pel que fa a dades més recents, trobem altres referències. Per exemple, sabem que el 7 de febrer de 1934 es pren l'acord de destitució de Josep Bonastre Segura com a agutzil i és substituït per

Narcís Julià que, posteriorment, el 24 d'octubre de 1934 presenta la seva dimissió. També hi ha acords en què es fixa el sou de l'agutzil, com el que es va prendre el 21 de març de 1939.

L'Arxiu també conserva l'expedient de nomenament de l'últim agutzil, en Juan Esteve Llopart. El 24 de gener de 1939, en Juan Esteve és nomenat com a interí. Segons els títol del seu expedient el càrrec que exerceix és el de "*Alguacil - Voz pública - Encargado del matadero*". El 8 de juny de 1956 obté aquesta plaça en propietat i desenvoluparà la seva feina fins l'any 1975, en què es jubila. Com queda reflectit en el títol del seu expedient, en Juan Esteve, a més de les funcions pròpies del càrrec d'agutzil comentades anteriorment, també es va encarregar de les tasques relacionades amb l'escorxador municipal. Amb la seva jubilació, el càrrec d'agutzil queda vacant.

Joaquim Bonastre Mercader, conegut com en *Quimet*, va succeir a en Juan Esteve com a pregoner. Des de feia anys ja estava contractat per l'Ajuntament com a peó. Segons l'expedient de "*Relación de fichas descriptivas de personal del Ayuntamiento de San Esteban Sasroviras*", de l'any 1967, en Joaquim Bonastre era l'encarregat de la recollida d'escombraries i l'arranjament dels carrers i camins de la població. Aquesta és la imatge que es pot veure a la primera fotografia: en *Quimet* amb el carro amb el que anava pels carrers recollint les escombraries, a toc de trompeta. Joaquim Bonastre Mercader també garantia la continuïtat en el subministrament d'aigua i realitzava tasques de jardineria i de vigilància.

Segons l'expedient de "*Modificación de la plantilla de funcionarios del Ayuntamiento*", el 27 d'abril de 1982 es pren l'acord de crear dues places d'agents auxiliars de la Policia Municipal i de suprimir la plaça vacant d'agutzil. D'aquesta manera, la figura de l'agutzil va desaparèixer per sempre més de l'administració local.

A partir d'aquest moment s'inicia una nova etapa que donà origen a la creació de la Policia Local l'any 1988. En Joaquim Bonastre va passar a ser vigilant uniformat i el primer uniforme sempre anirà associat a la seva persona. La seva figura representa el vincle entre el passat i el present. I és aquesta imatge la que ens mostra la segona fotografia: en *Quimet* vestit amb l'uniforme policial per realitzar els serveis de vigilància. Es va jubilar l'any 1996.

Com a curiositat, en alguns indrets de Catalunya es fa servir l'expressió *Agutzil de paper* com a títol del butlletí local d'informacions d'interès o Agenda d'activitats, en al·lusió a la funció de pregoner que exercien els agutzils.

FITXA DESCRIPTIVA

Àrea d'identificació

Codi:	CAT AMSES 601 / 01189 / U.I. 1
Nivell de descripció:	Unitat documental simple
Títol:	En Quimet, encarregat de la recollida d'escombraries
Dates atribuïda:	ca 1967
Volum i suport:	1 còpia paper, blanc i negre, 12,6 x 8,6 cm.

Àrea de context

Autor:	Desconegut
Dades sobre l'ingrés:	<p>Aquesta fotografia va ser mostrada a l'exposició "20 anys de Policia Local", que es va celebrar al Cellar de l'Ajuntament durant el mes de juliol del 2008. No es pot confirmar la seva procedència, però podria pertànyer a la documentació personal d'algun dels primers policies locals de Sant Esteve que, en els seus inicis, van compartir feina amb <i>en Quimet</i>.</p> <p>Un cop finalitzada l'exposició, es va fer una reproducció i ara forma part de l'Arxiu Fotogràfic de l'Arxiu Municipal.</p>

Àrea de contingut i estructura

Abast i contingut:	<p>Joaquim Bonastre Mercader, conegut com <i>en Quimet</i>, és recordat per ser el darrer pregoner de Sant Esteve Sesrovires, però molt abans ja era un treballador de l'Ajuntament i realitzava una gran diversitat de tasques. Era l'encarregat de la recollida d'escombraries, de l'arranjament dels carrers i camins de la població i del manteniment de les bombes que subministraven aigua al poble. També feia tasques de jardiner i de vigilància.</p> <p>En aquesta fotografia se'l pot veure amb el carro amb el que anava pels carrers recollint les escombraries, a toc de trompeta.</p>
---------------------------	--

Àrea de condicions d'accés i ús

Condicions d'accés:	Lliure accés.
Condicions de reproducció:	La documentació és reproduïble en tant ho permeti el servei.
Instruments de descripció:	Base de Dades

Àrea de documentació relacionada

Localització de l'original:	No es pot confirmar on es conserva l'original d'aquesta fotografia
Documentació relacionada:	Base de dades: registre 01322 i 01331. Es tracta de dues fotografies d'en <i>Quimet</i> que corresponen a diferents anys. No estan datades amb precisió, però una podria ser dels anys 80 i l'altra de la dècada dels 90.

Àrea de control de la descripció

Autoria:	E.LL.
Data:	abril 2018

FITXA DESCRIPTIVA

Àrea d'identificació

Codi:	CAT AMSES 601 / 01322 / U.I. 1
Nivell de descripció:	Unitat documental simple
Títol:	En Quimet, el pregoner del poble
Dates atribuïda:	ca 1982
Volum i suport:	1 còpia paper, blanc i negre, 9 x 6,3 cm.

Àrea de context

Autor:	Desconegut
Dades sobre l'ingrés:	<p>Aquesta fotografia va ser mostrada a l'exposició "20 anys de Policia Local", que es va celebrar al Celler de l'Ajuntament durant el mes de juliol del 2008. No es pot confirmar la seva procedència, però podria pertànyer a la documentació personal d'algun dels primers policies locals de Sant Esteve que, en els seus inicis, van compartir feina amb <i>en Quimet</i>.</p> <p>Un cop finalitzada l'exposició, es va fer una reproducció i ara forma part de l'Arxiu fotogràfic de l'Arxiu Municipal.</p>

Àrea de contingut i estructura

Abast i contingut:	<p>Joaquim Bonastre Mercader, conegut com en <i>Quimet</i>, és recordat per ser el darrer pregoner de Sant Esteve Sesrovires, però molt abans ja era un treballador de l'Ajuntament i realitzava una gran diversitat de tasques. Era l'encarregat de la recollida d'escombraries, de l'arranjament dels carrers i camins de la població i del manteniment de les bombes que subministraven aigua al poble. També feia tasques de jardiner i de vigilància. L'any 1982 es va prendre l'acord de crear dues places d'agents auxiliars de la Policia Municipal i de suprimir la plaça vacant d'agutzil. En Joaquim Bonastre, encara que no va ser agent de policia, va passar a ser vigilant uniformat i el primer uniforme sempre anirà associat a la seva persona. En <i>Quimet</i> es va jubilar l'any 1996.</p> <p>Aquesta imatge ens mostra en <i>Quimet</i> vestit amb l'uniforme policial per realitzar serveis de vigilància.</p>
---------------------------	--

Àrea de condicions d'accés i ús

Condicions d'accés:	Lliure accés.
----------------------------	---------------

Condicions de reproducció: La documentació és reproduïble en tant ho permeti el servei.

Instruments de descripció: Base de Dades

Àrea de documentació relacionada

Localització de l'original: No es pot confirmar on es conserva l'original d'aquesta fotografia

Documentació relacionada: Base de dades: registre 01189 i 01331. Es tracta de dues fotografies d'en *Quimet* que corresponen a diferents anys. No estan datades amb precisió, però una podria ser dels anys 60 i l'altra de la dècada dels 90.

Àrea de control de la descripció

Autoria: E.LL.
Data: abril 2018